

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 10.01.17

Adam Bodnar

IV.501.12.2015.MK

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości**

Szanowny Panie Ministrze,

Pragnę powrócić do kwestii nierównego traktowania kobiet i mężczyzn w sferze zawierania małżeństwa w młodym wieku. W wystąpieniu z 1 grudnia 2015 r. (znak jak wyżej) wskazywałem, że możliwość udzielenia przez sąd opiekuńczy zezwolenia na zawarcie małżeństwa została przez przepisy prawa polskiego przyznana kobiecie, która ukończyła lat szesnaście, natomiast możliwości takiej nie przewidziano dla mężczyzny w analogicznym wieku. Pismem z 13 stycznia 2016 r. (DL-I-072-13/15/5) Pan Marcin Warchoń, podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, odpowiadając na wspomniane wystąpienie, poinformował, że kwestia zmiany art. 10 § 1 i § 2 ustawy z 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz.U. z 2015 r., poz. 2082 ze zm.) oraz art. 561 § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t. j. Dz.U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.) zostanie wzięta pod uwagę przy najbliższej większej nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

W następnych miesiącach przedmiotowa kwestia stała się przedmiotem działań legislacyjnych Senatu, który wypracował projekt zmieniający Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz Kodeks postępowania cywilnego (druk senacki Nr 187). W myśl tego projektu możliwe miało być udzielenie przez sąd opiekuńczy zezwolenia na zawarcie małżeństwa osobie (niezależnie od jej płci), która ukończyła lat szesnaście, jeśli przemawiałyby za tym ważne powody, a zawarcie małżeństwa byłoby zgodne z dobrem

założonej rodziny. Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Senatu zwrócił się do mnie w prośbą o uwagi co do projektu. Uwagi te, pozytywne dla proponowanych rozwiązań, przekazałem pismem z 20 czerwca 2016 r. (kopię przesyłam w załączeniu).

Jednak komisje senackie – Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Ustawodawcza – zarekomendowały Senatowi odrzucenie projektu, co dokonało się na 26. posiedzeniu Senatu IX kadencji w dniach 21-22 września 2016 r.

Projekt senacki zakładał obniżenie wieku, w jakim możliwe byłoby zawarcie małżeństwa przez mężczyzn do poziomu identycznego, jak obecnie obowiązuje kobiety, czyli do granicy szesnastu lat. I na tej kwestii skupiały się wypowiedzi osób zabierających głos podczas 26. posiedzenia Senatu. Podczas dyskusji w Senacie została także podniesiona kwestia niższej trwałości małżeństw zawieranych w tak młodym wieku, co – zdaniem senatorów oraz przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości, podsekretarza stanu Pana Łukasza Piebiaka – uzasadniało odrzucenie proponowanej nowelizacji, jako prowadzącej do zwiększenia liczby takich małżeństw.

Uprzejmie wskazuję, że w wystąpieniu z 1 grudnia 2015 r. Rzecznik Praw Obywatelskich akcentował przede wszystkim okoliczność, że obecna treść art. 10 § 1 i § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz art. 561 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego może być oceniana jako dyskryminująca, co uzasadnia rozważenie zasadności zmiany tej regulacji. W wystąpieniu tym zasygnalizowano dwa możliwe rozwiązania kwestii dyskryminującej treści. Jednym z nich było odrzucone przez Senat obniżenie dla mężczyzn wieku umożliwiającego zawarcie małżeństwa – jak wynika ze stenogramu 26. posiedzenia Senatu, rozwiązanie takie jest również negatywnie oceniane przez Ministerstwo Sprawiedliwości – drugim natomiast była likwidacja wyjątków od najniższego wieku małżeńskiego, określonego na osiemnaście lat. Takie rozwiązanie byłoby zgodne tak z ogólną konstytucyjną zasadą niedyskryminacji, jak i z prawem międzynarodowym, w tym z Konwencją w sprawie zgody na zawarcie małżeństwa, najniższego wieku małżeńskiego i rejestracji małżeństw (Dz.U. z 1964 r., Nr 9, poz. 53) oraz Konwencją w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (Dz.U. z 1982 r., Nr 10, poz. 71). Także rekomendacje Komitetu Praw Dziecka, Komitetu ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet oraz Światowej Organizacji Zdrowia zawierają zalecenia zrównania wieku małżeńskiego kobiet

i mężczyzn do osiemnastu lat i odejście od wyjątków od tej zasady. Podobne stanowisko zajął Pan Marcin Warchoń, podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, w odpowiedzi z 13 stycznia 2016 r.

W związku z powyższym uprzejmie proszę Pana Ministra o ponowne rozważenie tej kwestii i wystąpienie z inicjatywą ustawodawczą zmiany art. 10 § 1 i § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz art. 561 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego w celu usunięcia aktualnie obowiązujących zapisów o charakterze dyskryminującym.

Nawiązując do wypowiedzi Pana Łukasza Piebiaka, podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości na 26. posiedzeniu Senatu, że małżeństwa zawierane z osobami poniżej osiemnastego roku życia są mniej trwałe od innych, uprzejmie proszę o udostępnienie statystyk i badań potwierdzających istnienie takiej zależności.

Załącznik 1

Z poważaniem.